

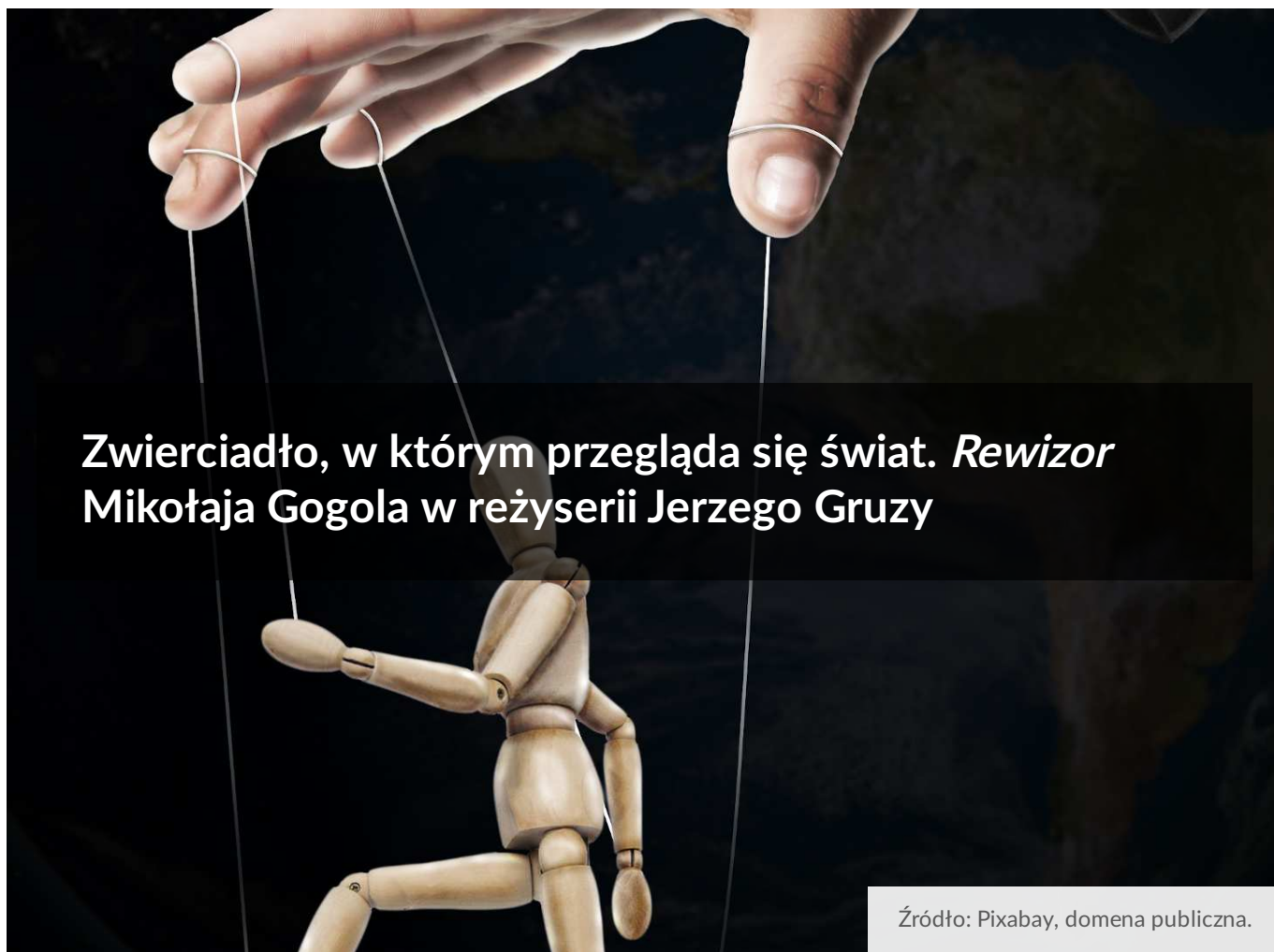
Zwierciadło, w którym przegląda się świat. *Rewizor* Mikołaja Gogola w reżyserii Jerzego Gruzy

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Nikołaj Gogol, *Scena niema*, [w:] *Rewizor*.
- Źródło: Wojciech Tomczyk, *Fronczewski versus Łomnicki, czyli „Rewizor” jako „Hamlet”*, „Teologia Polityczna” 2019.
- Źródło: Jan Kott, *Rewizor albo autor komedii*, „Kultura” 1981.
- Źródło: Bolesław Prus, *Lalka*.

- Źródło: Nikołaj Gogol, *Rewizor*.
- Źródło: Adam Mickiewicz, *Ustęp*, dostępny w internecie:
<https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/dziady-dziadow-czesci-iii-ustep-petersburg.html>.

Zwierciadło, w którym przegląda się świat. *Rewizor* Mikołaja Gogola w reżyserii Jerzego Gruzy

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

” Jan Kott

Rewizor albo autor komedii

Gogol przydał *Rewizorowi* motto z ludowego porzekadła: „Nie przygaduj zwierciadłu, kiedy masz gębę krzywą”. Wielkie komedie są zawsze zwierciadłem, ale Gogolowski *Rewizor* jest dopiero drugą sztuką po *Świątoszku* Moliера, w której komedia odegrana realizuje teatralnie, *in vivo* swoją funkcję zwierciadła. Kiedy w zakończeniu *Rewizora* Horodniczy i wszyscy dostojnicy zastygają jak wielkie kukły, zwierciadło zatrzymuje swoje odbicie. Widownia jest w tym momencie sceną i scena widownią. Na petersburskiej premierze teatr był pełny; oba Domy, Strachu i Grozy zasiadły na widowni. „Z czego się śmiejecie? Z samych siebie się śmiejecie!”. Tę najświetniejszą kwestię komedii, wykrzyczaną przez oszalałego Horodniczego wprost do widowni, dopisał Gogol po premierze.

Twoje cele

- Zapoznasz się z sylwetkami Jerzego Gruzy oraz Mikołaja Gogola.
- Poznasz sceniczną adaptację sztuki Mikołaja Gogola *Rewizor* w reżyserii Jerzego Gruzy.
- Omówisz rozumienie teatru jako „zwierciadła świata”.
- Określisz różnice w sposobie kreowania wybranych postaci w przedstawieniu Gruzy.
- Wymienisz elementy scenografii spektaklu Jerzego Gruzy.
- Omówisz cel charakterystycznego kadrowania w spektaklu Gruzy.

Przeczytaj

O reżyserze

Jerzy Gruza urodził się w 1932 w Warszawie. Był reżyserem i scenarzystą. Ukończył w 1956 roku Wydział Reżyserii PWSF w Łodzi. Szerokiej publiczności znany jest przede wszystkim jako reżyser przedstawień Teatru Telewizji, w tym sztuk Moliera oraz *Rewizora* Mikołaja Gogola – spektaklu z 1977 roku, zaliczonego do Złotej Setki Teatru Telewizji. Gruza odwołał się do ogólnoludzkiej wymowy tekstu rosyjskiego pisarza. W spektaklu wybitne role sceniczne stworzyli m.in. Tadeusz Łomnicki jako Anton Antonowicz, Piotr Fronczewski (Chlestakow), Anna Seniuk (Żona Horodniczego) czy Wojciech Pszoniak jako Dobczyński.

Jerzy Gruza

Źródło: Sławek, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 2.0.

Gruza był także reżyserem popularnych seriali (m.in. *Wojna domowa*, *Czterdziestolatek*) oraz wielu filmów fabularnych. W 2017 roku podczas gali 42. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni otrzymał „Platynowe Lwy” za całokształt twórczości. Zmarł w 2020 w Pruszkowie. Został pochowany na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie.

O autorze

Mikołaj Gogol (1809–1852) był rosyjskim pisarzem, poetą i dramaturgiem, jednym z klasyków literatury rosyjskiej. Swój

Nikołaj Gogol (1 kwietnia 1809 – 4 marca 1852).
Źródło: domena publiczna.

pierwszy zbiór opowiadań *Wieczory na chutorze niedaleko Dikańki* wydał w 1831 roku. Do najważniejszych utworów pisarza należą dramaty, m.in. *Ożenek*, *Rewizor*, *Gracze* oraz opowiadania: *Nos*, *Szynel* czy *Portret*. Za największe dzieło Gogola uznaje się powieść *Martwe dusze*, której część pierwsza ukazała się w 1842 roku i podejmowała temat krytyki społeczeństwa i rosyjskiego ustroju.

Rewizor to sztuka, w której Gogol bezpardonowo obnaża źle funkcjonujący system państwowy, za co był oskarżany o zdradę, szkalowanie dobrego imienia

Rosjan i poniżanie własnego kraju w oczach świata. Równocześnie jednak jest to uniwersalna satyra na zachowanie ludzi uwikłanych w system biurokracji, ograniczonych przepisami, które potrafią obezwładnić strachem i doprowadzić najprostsze sprawy do absurdu. To problemy, które są aktualne do dziś, dzięki czemu sztuka Gogola nie straciła na swoim znaczeniu i popularności wśród współczesnych odbiorców.

Istota teatru: zwierciadło, w którym przegląda się świat

Co sprawiło, że Jerzy Gruz zainteresował się tekstem rosyjskiego pisarza i postanowił przenieść go na scenę Teatru Telewizji? Siłą sukcesu spektaklu okazały się dwa elementy: wydobywanie przez reżysera z tekstu uniwersalnych prawd o człowieku oraz mistrzowska gra aktorska.

” Wojciech Tomczyk

Fronczewski versus Łomnicki, czyli „Rewizor” jako „Hamlet”

Po pierwsze – ta historia jest prawdziwa. Choć wydaje się nieprawdopodobna. „Uczyń mi pan łaskę” – pisał w roku 1835 Mikołaj Gogol do Aleksandra Puszkina. „Daj jakiś temat, choćby jakąś śmieszną albo nie śmieszną, ale z gruntu rosyjską anegdotę. Ręka mi drży, żeby napisać teraz komedię”.

Jak wiadomo, Puszkina pewnego dnia pojawił się w drzwiach, i być może przy koniaku opowiedział młodszemu koledze stosowną anegdotę. Choć brzmi to niewiarygodnie – historia Chlestakowa wydarzyła się naprawdę. I jak się okazuje, powtarza się od czasu do czasu, to w Rosji, to dla odmiany – gdzieś dalej. Także u nas.

Innymi słowy, *Rewizor* jest utworem, który w Polsce zostałby, bez cienia wątpliwości, zaliczony do Sceny Faktu.

Po drugie, *Rewizora* czyta się lekko. Znaczy to niechybnie, że jest sztuką wypracowaną w pocie czoła. Pierwszą kwestię Gogol pisał trzy tygodnie.

[...]

Jerzy Gruza, sięgając po *Rewizora* w pamiętnym roku 1977, wiedział, co robi. Polska Rzeczpospolita Ludowa właśnie w latach siedemdziesiątych osiągnęła stan bliski ideału. Zarówno pod względem scenograficznym, jak i mentalnym, obyczajowym była wówczas PRL być może najbliższym wzorca rosyjskiej prowincji, tak udatnie opisanej przez Gogola. *Rewizor* świetnie nadawał się do przedstawienia naszego świata.

[...]

Istotą pracy reżysera jest nakłonienie aktorów do okiełznania własnego ego. Jerzemu Gruzie w *Rewizorze* to się udało. Wszyscy trzech wielcy aktorzy [Tadeusz Łomnicki, Piotr Fronczewski, Wojciech Pszoniak] grają znakomicie i [lojalnie](#). Dotyczy to całego spektaklu, obsada tworzy harmonijną całość. A kto nie widział Anny Seniuk w roli Żony Horodniczego, niestety niewiele widział.

Tak zagrana sztuka staje się tym, czym dobry teatr być powinien. A teatr powinien być przedstawieniem, [bagatela](#), obrazu świata – takiego, w jakim żyjemy. Z tego żył teatr przez stulecia. Istota teatru pozostaje niezmienna: jest zwierciadłem, w którym przegląda się świat.

Źródło: Wojciech Tomczyk, *Fronczewski versus Łomnicki, czyli „Rewizor” jako „Hamlet”*, „Teologia Polityczna” 2019.

Tadeusz Łomnicki, 1969

Źródło: domena publiczna.

Piotr Fronczewski, 2003

Źródło: Paweł Matyka, licencja: CC BY-SA 4.0.

Wojciech Pszoniak, 2004

Źródło: Robert "Senq" Danieluk, licencja: CC BY-SA 3.0.

Anna Seniuk, 2015

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Słownik

bagatela

(fr. *bague* < łac. *bacca* – pierścionek; fr. *bague* < łac. *baga* – ładunek, bagaż) –
współcześnie: I.1. rzecz bez znaczenia, 2. niewielki ogród pałacyk, 3. krótki utwór
fortepianowy; II. partykuła wtrącana do podkreślania wagi tego, o czym mowa

versus

(łac.) – przeciwko

Audiobook

Polecenie 1

Wysłuchaj fragmentów artykułu Wojciecha Tomczyka. Zapisz nazwiska aktorów, którzy grają główne role w *Rewizorze* w reżyserii Jerzego Gruzego. Znajdź dodatkowe informacje na ich temat. Z jakich innych ról teatralnych bądź filmowych są znani?

Polecenie 2

Dlaczego, twoim zdaniem, autor artykułu uznał obsadę *Rewizora* w reżyserii Jerzego Gruzego za „bezbłędną”? Wynotuj cechy gry poszczególnych aktorów, które wykorzystali w teatralnej adaptacji komedii Gogola.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PdY0IILC8>

Fronczewski versus Łomnicki, czyli „Rewizor” jako „Hamlet”

Wojciech Tomczyk, współczesny dramaturg, scenarzysta teatralny i filmowy oraz krytyk, pisał o znaczeniu doboru odpowiednich aktorów do postaci, które mają oni stworzyć na scenie. Obsadę *Rewizora* w reżyserii Jerzego Gruzego uznał za „bezbłędną”:

„Kluczem do sukcesu reżysera komedii jest, poza inteligencją, pracowitością, poczuciem humoru i gustem, właściwa obsada. Obsada *Rewizora* w reżyserii Jerzego Gruzego jest obsadą bezbłędną. W scenie, która jest przedmiotem moich rozważań, występują Piotr Fronczewski, Tadeusz Łomnicki i Wojciech Pszoniak.

Będę pisał o pierwszym spotkaniu Horodniczego (Łomnicki) z Chlestakowem (Fronczewski). Jest to scena ósma drugiego aktu. Spotykają się w zajezdzie, w którym zatrzymał się Chlestakow. Horodniczy, w towarzystwie Bobczyńskiego (Pszoniak) fatyguje się do zajazdu, aby osobiście przywitać dostojnego gościa. Gościem tym jest rewizor z Petersburga, za którego mylnie bierze Chlestakowa. Plan Horodniczego w tej scenie możemy interpretować następująco – zamierza spacyfikować zagrożenie, jakim dla jego pozycji, dla jego dotychczasowej egzystencji jest stołeczny audytor.

Łomnicki [...] był aktorem genialnym. W scenie, o której mowa, pokazuje to, z czego słynął – precyzyjną technikę, naturalne falowanie emocji i zimne oko. Gra, mówiąc kolokwialnie, systemem – co innego widzę, co innego słyszę. Wypowiada masę przymilnych, uniżonych słów. Z rozkoszną biegłością mnoży swe kłamstwa i zaprzeczenia. Jest mistrzem usprawiedliwienia własnej nikczemności. Z drugiej strony jego twarz to twarz władcy. Nieugiętego, charyzmatycznego i nieśmiertelnego władcy miasta i powiatu, lokalnego pana życia i śmierci. Niespójny komunikat ma wywołać u jego ofiary lęk, wynikający z niepewności co do własnego położenia.

[...]

Najbardziej zdumiewająca w grze Łomnickiego jest jego nieznośna lekkość, wręcz naturalność. To łagodne falowanie emocji, łagodne przechodzenie grozy w śmieszność. Łomnicki doskonale gra uczucia, których nie wolno mu okazać. To jest prawdziwe mistrzostwo.

Przed jeszcze trudniejszym zadaniem aktorskim stanął młodszy o pokolenie Piotr Fronczewski. Po pierwsze stawał na planie teatru telewizji z Łomnickim, co samo w sobie mogło odebrać młodemu aktorowi ochotę do życia. Po drugie – w scenie ósmej drugiego aktu wykonawca roli Chlestakowa ma do zagrania ni mniej, ni więcej tylko narodziny nowej osoby. Aktor ma [za] zadanie wiarygodnie pokazać przemianę człowieka. Ma się na naszych oczach stać kimś innym. Oczywiście Chlestakow od początku jest kombinatorem, ma zadatki na oszusta, ale jeszcze oszustem nie jest. Przeciwnie: w hierarchii społecznej stoi bardzo nisko. Jest młodym nieudacznikiem, głupkiem, jakich pełno wegetuje po urzędach. Bez wątpienia wymyślenie tej mistyfikacji i wyobrażenie sobie siebie w roli rewizora z Petersburga jest poza jego zasięgiem.

Plan Chlestakowa jest prosty – otóż on nie ma planu. Poznajemy go w życiowym impasie, Chlestakow głodny, zadłużony u oberżysty czeka na rozwiązanie swej ponurej sytuacji. Nie wie, jakie to ma być rozwiązanie. Gdyby nie niespodziewana wizyta Horodniczego, nie wiadomo, co by zrobił. Spodziewa się najgorszego. Łącznie z aresztowaniem czy publiczną chłostą.

[...]

Chlestakow Fronczewskiego najwyraźniej nie ma doświadczenia w postępowaniu z wielkimi tego świata. Musi się odnaleźć w bardzo dziwnej sytuacji. A my wraz z nim.

Nasz gość, któremu towarzyszy robiący dziwne grymasy i jeszcze dziwniejsze tajemnicze uśmiechy regularny półwariat, traktuje nas z niesłychaną uniżonością. Ale Horodniczy wspomina też o chłości, której nie została, wedle jego słów, poddana wdowa po podoficerze. Co gorsza, proponuje wspólną wyprawę do aresztu.

Chlestakow w tej sytuacji musi się ogarnąć. Wie, że nie wie, o co chodzi. Jednocześnie wie, że jedno fałszywe słowo może go kosztować bardzo wiele. Milczeć nie może. Za kogokolwiek biorą go ci dwaj faceci, on musi mówić. Nie wie, za kogo go mają, ale chce, by trwali w tym złudzeniu. Musi grać rolę, nie wiedząc jaka to rola. To jest dopiero sztuka.

[...]

I to gra Fronczewski. Każda kwestia wypowiedziana przez Horodniczego zmienia jego sytuację egzystencjalną. Nie wie, kim są ci dziwni ludzie, ale wie, że rozmowa z nimi może go wynieść na nieboskłon albo strącić na dno.

To on jest głównym bohaterem sceny. On walczy w niej o życie. Jest wprawdzie młody, ale nie da się o im powiedzieć, że się dobrze zapowiada. W tej scenie po raz pierwszy w życiu może wykazać się mądrością. A człowiek mądry w świecie *Rewizora* to taki, „który nie lubi wypuszczać tego, co samo do rąk płynie”. Fronczewski gra w tej scenie proces dojrzewania Chlestakowa do roli tzw. swojego człowieka, „jednego z nas”, członka sitwy, mieniającej się zapewne elitą.

[...]

Rewizora to nie jest komedia pomyłek, to już bardziej jest symfonia losu. Chlestakow nie jest klaunem. Tak jak Hamlet dojrzeła do przejęcia władzy. Właśnie Chlestakow jest rosyjskim Hamletem, a to nie jest dobra wiadomość ani dla Rosji, ani dla terytoriów, ani dla ludzi pozostających pod jej wpływem.

Jest jeszcze w tej scenie milczący trzeci uczestnik, Piotr Iwanowicz [D]obczyński. Nazwany przez Gogola w spisie postaci obywatelem. To nie jest, moim zdaniem, określenie szydercze. [D]obczyński i jego przyjaciel [B]obczyński, troszczą się przecież o dobro wspólne. Pilnie wykrywają niebezpieczeństwa i pułapki czyhające na wspólnotę. Ostrzegają innych przed pojawiającym się zagrożeniem. To jest postawa prawdziwie obywatelska.

Wojciech Pszoniak gra otwarcie to, co Łomnicki i Fronczewski skrzętnie ukrywają: niepewność. Rozmowa jest podszyta niepewnością intencji, i tak naprawdę – osoby partnera. [D]obczyński próbuje gdzieś się w tym kosmosie zakotwiczyć, osadzić. Ostentacyjnie kibicuje w wymianie zdań aktualnie silniejszemu. Następnie, gdy szala przechyliła się na korzyść drugiego z protagonistów sceny, on również przechodzi na jego stronę. Z prawdziwym oddaniem popiera całym swym milczącym jestestwem stanowisko wręcz przeciwne do zajmowanego przed chwilą.

Nie jest, bo nie może być, ich równorzędnym partnerem. Ale to także dzięki obecności [D]obczyńskiego kosmos tej sceny się domyka. [...]

Źródło: Wojciech Tomczyk, *Fronczewski versus Łomnicki, czyli „Rewizor” jako „Hamlet”*, „Teologia Polityczna” 2019, z dn. 26.03 [dostęp online: <https://teologiapolityczna.pl/wojciech-tomczyk-fronczewski-versus-lomnicki-czyli-rewizor-jako-hamlet>]

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zapoznaj się z fragmentem artykułu Wojciecha Tomczyka (sekcja: Przeczytaj), a następnie oceń prawdziwość podanych stwierdzeń.

Zdanie	Prawda	Fałsz
<i>Rewizor</i> powstał na kanwie zasłyszanej przez Gogola opowieści.	☐	☐
<i>Rewizor</i> jest tekstem o charakterze dokumentalnym.	☐	☐
Komedia Gogola jest łatwa w czytaniu, ale to nie znaczy, że pisarz tworzył ją z równą łatwością.	☐	☐
Jerzy Gruza sięgnął po tekst Gogola, bo zdaniem reżysera oddawał on realia PRL.	☐	☐
Zasadniczym celem reżysera jest uwydatnienie własnego ego aktorów.	☐	☐

Ćwiczenie 2

Które elementy scenografii wykorzystane w spektaklu *Rewizor* w reżyserii Jerzego Gruzy zrobiły na tobie największe wrażenie? Wymień jeden z nich i uzasadnij swój wybór.

Ćwiczenie 3

Wskaż określenia, które odpowiadają charakterowi scenografii w przedstawieniu Jerzego Gruzego.

☐ operująca kolorem

☐ bardzo bogata w ozdobne detale

☐ syntetyczna

☐ realistyczna

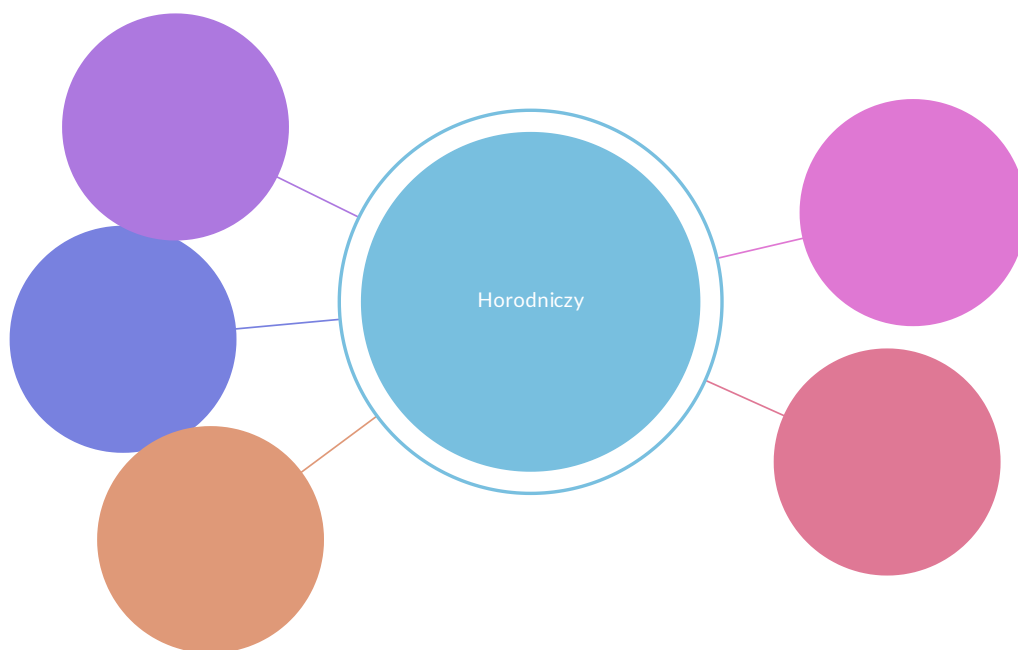
☐ oddająca charakter miejsca

☐ wprowadzająca bardzo liczne rekwizyty

Ćwiczenie 4

W scenie otwierającej komedię poznajemy Horodniczego, postać graną przez Tadeusza Łomnickiego. Jakie cechy bohatera uwypukla swoją grą Łomnicki? Swoją odpowiedź uzasadnij.

Ćwiczenie 5

Wysłuchaj nagrania fragmentów artykułu Wojciecha Tomczyka (sekcja Audiobook), poświęconych scenie pierwszego spotkania Horodniczego, Dobczyńskiego i Chlestakowa jako domniemanego rewizora. Określ zasadnicze różnice w grze trzech aktorów. Który z nich zrobił na tobie największe wrażenie? Swoją odpowiedź uzasadnij.

Ćwiczenie 6

Wojciech Tomczyk pisał w swoim artykule, że „[...] kto nie widział Anny Seniuk w roli Żony Horodniczego, niestety niewiele widział”. Czy zgadzasz się z tym stwierdzeniem? Swoją odpowiedź poprzyj przykładami scen z udziałem aktorki.

Ćwiczenie 7

Umiejętne kadrowanie jest jednym ze sposobów przekazywania odbiorcy ważnych informacji. W spektaklu Gruza często powracają zbliżenia. Jaki cel, twoim zdaniem, miał reżyser w takim kadrowaniu?

Ćwiczenie 8

Sformułuj odpowiedź na pytanie, którą scenę spektaklu uważasz za kluczową dla dramaturgii przedstawienia. Swoją odpowiedź uzasadnij.

Praca domowa

1. W ostatniej scenie komedii wybrzmiewa słynna kwestia Horodniczego: „Z czego się śmiejecie? Z samych siebie się śmiejecie”. Czy można ją uznać za motto scenicznej adaptacji Jerzego Gruzy? Swoją odpowiedź uzasadnij i poprzyj przykładami scen ze spektaklu.

2. „Teatr to zwierciadło, w którym przegląda się świat”. Napisz rozprawkę, odnosząc się scenicznej adaptacji *Rewizora* oraz własnych przemyśleń na temat roli teatru.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk

Przedmiot: Język polski

Temat: *Zwierciadło, w którym przegląda się świat. Rewizor* Mikołaja Gogola
w reżyserii Jerzego Gruzy

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów.
4. Rozróżnianie kultury wysokiej i niskiej, elitarnej i popularnej oraz dostrzeganie związków między nimi.
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na różnych poziomach: dosłownym, metaforycznym, symbolicznym, aksjologicznym.
9. Kształcenie umiejętności rozumienia roli mediów oraz ich wpływu na zachowania i postawy ludzi, a także krytycznego odbioru przekazów medialnych oraz świadomego korzystania z nich.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji.
3. Kształcenie umiejętności formułowania i uzasadniania sądów na temat dzieł literackich oraz innych tekstów kultury.
4. Doskonalenie umiejętności retorycznych, w szczególności zasad tworzenia wypowiedzi spójnych, logicznych oraz stosowania kompozycji odpowiedniej dla danej formy gatunkowej.

IV. Samokształcenie.

1. Rozwijanie zainteresowań humanistycznych.
2. Doskonalenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji, w tym zasobów cyfrowych, oceny ich rzetelności, wiarygodności i poprawności merytorycznej.
7. Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;
- 3) rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);

6) rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach;

7) odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;

11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

12) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

5. dokonuje krytycznej selekcji źródeł;

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Zakres rozszerzony

Zalecane dzieła teatralne i filmowe

14) Rewizor, reż. Jerzy Gruza;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele lekcji. Uczeń:

- zapoznaje się z filmem *Rewizor* w reżyserii Jerzego Gruzdy;
- wyjaśnia, czym jest zwierciadło, o którym mowa w temacie lekcji;
- bierze udział w dyskusji na temat fenomenu utworu Gogola;
- omawia scenę spektaklu, którą uważa za kluczową dla dramaturgii przedstawienia.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- z użyciem e-podręcznika;
- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;

- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel inicjuje rozmowę o przyczynach popularności dzieła Gogoła *Rewizor*, które doczekało się licznych wystawień. Nauczyciel prosi uczniów o zapoznanie z adaptacją filmową tego dzieła w reżyserii Jerzego Gruzzy.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel informuje uczniów (w ramach ciekawostki), że *Rewizor* Mikołaja Gogoła doczekał się wielu inscenizacji na polskich scenach. Według zestawienia redakcji portalu internetowego e-teatr.pl, redagowanego w ramach działalności Instytutu Teatralnego w Warszawie od 1924 r. odbyło się 78 premier tej sztuki na scenach polskich. Odnotowano także cztery realizacje telewizyjne: w 1964 r. w reżyserii Józefa Szajny, pięć lat później w reżyserii Witolda Zatorskiego, w 1977 r. w reżyserii Jerzego Gruzzy ze słynną rolą Tadeusza Łomnickiego oraz w 2005 r. inscenizację Jana Klaty.
2. Nauczyciel udostępnia uczniom e-materiał i wprowadza ich w temat lekcji, zaznaczając, aby zwrócili uwagę, czym jest zwierciadło użyte w temacie lekcji. Wraz uczniami ustala cele zajęć i kryteria sukcesu.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie indywidualnie zapoznają się z treścią sekcji „Przeczytaj”. Następnie przechodzą do części „Audiobook” i wspólnie w klasie odsłuchują nagranie. Oba polecenia z tej sekcji uczniowie wykonują w parach. Do pracy przy poleceniu 1 wykorzystują telefon z dostępem do internetu.
2. Nauczyciel prosi uczniów o przygotowanie argumentów w dyskusji nad fenomenem utworu Gogola (dlaczego jest tak chętnie adaptowany). Nauczyciel dzieli uczniów na kilkusobowe zespoły i daje im czas na przygotowanie argumentów. Każdy zespół wybiera przedstawiciela i przedstawia swoją argumentację. Argumenty, które zostały przywołane w wypowiedziach przedstawicieli zespołów, zostają zapisane na tablicy. Nauczyciel proponuje uczniom stworzenie rankingu argumentów (zaczynając od tych, które powtarzały się najczęściej).
3. Uczniowie przechodzą do sekcji „Sprawdź się”. Dzielią się na dwie grupy. Zespół 1 zajmuje się zadaniami 1, 2, 5, 6, zespół 2 – zadaniami 2, 4, 7. Po wyznaczonym przez nauczyciela czasie przedstawiciele grup prezentują odpowiedzi.

Faza podsumowująca:

1. W ramach podsumowania uczniowie wykonują ćwiczenie 8 – Sformułuj odpowiedź na pytanie, którą scenę spektaklu uważasz za kluczową dla dramaturgii przedstawienia. Swoją odpowiedź uzasadnij.
2. Nauczyciel prosi wybranego ucznia o podsumowanie refleksji płynących z omawianego filmu.

Praca domowa:

1. W ostatniej scenie komedii wybrzmiewa słynna kwestia Horodniczego: „Z czego się śmiejecie? Z samych siebie się śmiejecie”. Czy można ją uznać za motto scenicznej adaptacji Jerzego Gruzdy? Swoją odpowiedź uzasadnij i poprzyj przykładami scen ze spektaklu.
2. „Teatr to zwierciadło, w którym przegląda się świat”. Napisz rozprawkę, odnosząc się do scenicznej adaptacji *Rewizora* oraz własnych przemyśleń na temat roli teatru.

Materiały pomocnicze:

- Propozycja filmu w innej obsadzie
<https://ninateka.pl/vod/teatr/rewizor-jerzy-stuhr/>
- <https://teologiapolityczna.pl/wojciech-tomczyk-fronczewski-versus-lomnicki-czyli-rewizor-jako-hamlet>

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimediami z sekcji „Audiobook”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.